HÖGSTA DOMSTOLENS
DOM

Mål nr
B 712-25

meddelad i Stockholm den 30 oktober 2025

PARTER

Klagande

P.A.

Ombud och offentlig försvarare: Advokat P.L.

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Stöld

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts dom 2024-12-19 i mål B 4828-24

_____

Besöksadress
Riddarhustorget 8

Telefon
08-561 666 00

Öppettider
måndag–fredag
08:45–12:00
13:15–15:00

Postadress
Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

E-post
hogsta.domstolen@dom.se

Webbplats
www.hogstadomstolen.se

DOMSLUT

Hovrättens dom ändras på så sätt att Högsta domstolen

- rubricerar gärningarna i åtalspunkterna 1.1 och 2 som ringa stöld enligt 8 kap. 2 § brottsbalken,
- meddelar påföljdseftergift och
- befriar P.A. från skyldigheten att betala avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

P.L. ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av P.A. i Högsta domstolen med 7 930 kr. Av beloppet avser 6 344 kr arbete och 1 586 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

P.A. har yrkat att Högsta domstolen ska rubricera de gärningar som bedömts som stöld som ringa stöld och meddela påföljdseftergift.

Riksåklagaren har medgett att de gärningar som bedömts som stöld rubriceras som ringa stöld och angett att påföljden bör bestämmas till dagsböter.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. P.A. åtalades för våldsamt motstånd och två fall av stöld. Åtalen för stöld avser att han den 5 mars 2024 olovligen har tagit en bok till ett värde av 1 250 kr i en butik i Halmstad och att han den 3 april 2024 olovligen har tagit skor till ett värde av 1 311 kr i en butik i Linköping. P.A. erkände

Dok.Id 335659

samtliga gärningar men ansåg att tillgreppsbrotten skulle bedömas som ringa stölder. Den rådande värdegränsen på 1 250 kr mellan stöld och ringa stöld borde enligt P.A. höjas med hänsyn till utvecklingen av konsumentprisindex.

2. Tingsrätten dömde den 9 oktober 2024 P.A. i enlighet med åtalet. Påföljden bestämdes till skyddstillsyn med en föreskrift om att P.A. skulle genomgå viss behandling. Hovrätten har fastställt tingsrättens domslut.

3. Högsta domstolen har den 9 juni 2025 beslutat att någon åtgärd för verkställighet av domen på skyddstillsyn tills vidare inte får vidtas.

Frågan i målet

4. Frågan i Högsta domstolen är om de gärningar som hovrätten bedömt som stöld i stället ska bedömas som ringa stöld.

Gränsdragningen mellan stöld och ringa stöld vid butikstillgrepp

5. Enligt 8 kap. 1 § brottsbalken döms den som olovligen tar vad annan tillhör med uppsåt att tillägna sig det, om tillgreppet innebär skada, för stöld. Är brottet, med hänsyn till det tillgripnas värde och övriga omständigheter vid brottet, att anse som ringa ska det enligt 8 kap. 2 § bedömas som ringa stöld. Ringa stöld hade tidigare brottsbenämningen snatteri.

6. Frågan om ett stöldbrott är att anse som ringa ska bedömas utifrån samtliga omständigheter vid brottet. När det gäller butikstillgrepp är dock värdet av det stulna i allmänhet avgörande för rubriceringen (se ”Ringa stöld-gränsen I” NJA 2019 s. 951 p. 5 med hänvisningar).

Dok.Id 335659

7. I rättsfallet ”Snatterigränsen” NJA 1990 s. 743 fann Högsta domstolen att värdegränsen vid butikstillgrepp, som dittills hade legat omkring 600–700 kr, med hänsyn till penningvärdets utveckling lämpligen kunde dras vid ett värde av omkring 800 kr. Värdegränsen har därefter justerats på nytt när fortsatta förändringar i penningvärdet motiverat en höjning. Den senaste justeringen gjordes 2019 i rättsfallet ”Ringa stöld-gränsen I”. Värdegränsen höjdes då till 1 250 kr.

Det är motiverat att höja värdegränsen

8. Efter 2019 års rättsfall har penningvärdet fortsatt att förändras. Konsumentprisindex har stigit så att 800 kr i december 1990 överstiger 1 500 kr i dagens penningvärde.

9. Det framstår nu som lämpligt med en höjning av värdegränsen vid butikstillgrepp till 1 500 kr.

Bedömningen i detta fall

10. Värdet av det som P.A. har stulit uppgår till 1 250 kr respektive 1 311 kr. Det har inte kommit fram några förmildrande eller försvårande omständigheter. Gärningarna ska därmed – med en värdegräns vid butikstillgrepp om 1 500 kr – bedömas som ringa stöld.

11. P.A. ska därför dömas för två fall av ringa stöld samt för våldsamt motstånd. Påföljden för dessa brott är böter eller fängelse i högst sex månader. Brottslighetens straffvärde ligger på bötesnivå.

12. P.A. har verkställt en betydligt strängare påföljd än vad brottsligheten borde ha föranlett. Det är då uppenbart oskäligt att döma honom till påföljd (jfr ”Den felaktiga verkställigheten” NJA 2014 s. 245

Dok.Id 335659

och ”Den verkställda skyddstillsynen I” NJA 2022 s. 438 p. 13). Påföljdseftergift ska därför meddelas. Vid den bedömningen ska beslutet om avgift enligt lagen om brottsofferfond upphävas.

_____

I avgörandet har deltagit justitieråden Dag Mattsson (tillägg), Malin Bonthron (tillägg), Stefan Reimer (tillägg), Cecilia Renfors (referent, tillägg) och Johan Danelius (tillägg).
Föredragande har varit justitiesekreteraren Erik Isoz.

Dok.Id 335659

SÄRSKILT YTTRANDE

Närvarande justitieråd tillägger:

Värdegränsen mellan stöld och ringa stöld har återkommande höjts till följd av förändringar av penningvärdet och med utgångspunkt i konsumentprisindex. Höjningar har skett med omkring 25 procent av det tidigare beloppet. Detta framstår som ett lämpligt intervall även för framtida höjningar under förutsättning att det nya beloppet också i sig är lämpligt.

Med beaktande av dessa omständigheter bör en övergång till en ny högre gräns inte vara aktuell förrän tidigast när en höjning till 2 000 kr är motiverad. Om det inte finns några särskilda omständigheter som leder till en annan bedömning får detta antas vara när konsumentprisindex har stigit så att 800 kr i december 1990 motsvarar mer än 2 000 kr.

_____

Dok.Id 335659